

مدیرکل کتابخانه‌ها، مجلات، انتشارات علمی و علم‌سنجی دانشگاه آزاد اسلامی در گفت‌وگو با «فرهیختگان» خبر داد

ورود دانشگاه آزاد به عرصه نشر عمومی

فرهنگیستان

دانشگاه

یکشنبه ۲۵ آبان ۱۴۰۴ | شماره ۴۵۵۸ | WWW.FDN.IR

سه پیشنهاد برای ورود دانشگاه آزاد به صنعت داروسازی

مدیرکل کتابخانه‌ها، مجلات، انتشارات علمی و علم‌سنجی دانشگاه آزاد اسلامی در گفت‌وگو با «فرهیختگان» خبر داد

ورود دانشگاه آزاد به عرصه نشر عمومی

سامانه یکپارچهٔ کتابخانه‌ها تا دهه فجر راه‌اندازی می‌شود

در آستانه هفته کتاب، دانشگاه آزاد اسلامی شبیه شهری بزرگ شده است که در پس درهای بسته کتابخانه‌هایش، تدارک یک تغییر خاموش اما عمیق رانیده‌است؛ تغییری که از اتاق‌های برنامه‌نویسی واحد کردستان آغاز شده، در جریان آماده‌سازی سامانه یکپارچه کتابخانه‌ها جان گرفته‌ودر مسیر راه‌اندازی سامانه سراسری همایش‌ها ادامه پیدا کرده‌است. در سوی دیگر، نشر دانشگاه آزاد نیز پوست می‌اندازد؛ از ورود به عرصه نشر عمومی تا طراحی محتوای آموزشی برای کودکان و دانش‌آموزان. در دل این حرکت گسترده، گنجینه‌ای نزدیک به پانزده میلیون جلد کتاب، ایستاده و آماده‌است تا با استفاده از فناوری‌های نو و انتشار دیجیتال، نقش تازه‌ای در زندگی علمی و فرهنگی کشور ایفا کند؛ نقشی که قرار است دانشگاه آزاد را نه فقط در قامت یک نهاد آموزشی، بلکه به‌عنوان یک بازیگر فعال در سپهر فرهنگی ایران نشان دهد. آغاز هفته کتاب و کتاب‌خوانی بهانه‌ای شد تا باحمید افتخاری مدیرکل کتابخانه‌ها، مجلات، انتشارات علمی و علم‌سنجی دانشگاه آزاد اسلامی به گفت‌وگو نشسته و از او درباره اقدامات دانشگاه در حوزه کتابخانه‌ها بپرسیم که در ادامه مشروح آن را از نظر می‌گذرانید.

راه‌اندازی سامانه یکپارچهٔ کتابخانه‌ها تا دههٔ فجر

مدیرکل کتابخانه‌ها، مجلات، انتشارات علمی و علم‌سنجی دانشگاه آزاد اسلامی در ابتدای سخنان خود در پاسخ به این سؤال که چه اقداماتی در حوزه کتابخانه‌ها در دست دارید، گفت: «این اکنون با واحد کردستان همکاری داریم و در حال آماده‌سازی سامانه کتابخانه دانشگاه هستیم که در داخل دانشگاه طراحی شده است. همکاران ما در حال انجام تست‌های نرم‌افزاری و تست‌های امنیتی هستند. سایت در حال حاضر در قالب تست بالا آمده و از نظر فنی و فرآیندی به سطح مطلوبی نزدیک شده است. امیدواریم تا دهه فجر بتوانیم این سامانه را با حضور ریاست محترم دانشگاه رونمایی کنیم.»

او با بیان اینکه در واقع ما در حال راه‌اندازی سامانه یکپارچه کتابخانه‌های دانشگاه آزاد اسلامی هستیم، گفت: «این سامانه با همکاری واحد کردستان در حال توسعه است. همکاران واحد کردستان ما در آن واحد مسئولیت کدنویسی و آماده‌سازی فنی سامانه را برعهده‌دارند و کار به‌خوبی پیش می‌رود. هم‌زمان با همکاری دوستان واحد کردستان، ما با واحد شیراز نیز در حال کار روی سامانه یکپارچه همایش‌های دانشگاه آزاد اسلامی هستیم. این سامانه مدتی است آماده‌شده؛ اما برخی بحث‌های حقوقی باعث تأخیر در بهره‌برداری نهایی آن شده است.»

افتخاری بیان کرد: «در حال حاضر بسیاری از واحدهای دانشگاه که همایش برگزار می‌کنند، عملاً از همین سامانه استفاده می‌کنند، ولی در قالب قراردادهای جداگانه. برنامه ما این است که در آینده نزدیک، این سامانه به‌صورت یکپارچه و رسمی برای تمامی همایش‌های دانشگاه آزاد مورد استفاده قرار گیرد.»

ضرورت ورود دانشگاه آزاد به حوزه نشر عمومی

مدیرکل کتابخانه‌ها، مجلات، انتشارات علمی و علم‌سنجی دانشگاه آزاد اسلامی، همچنین از اخذ «مجوز نشر عمومی» برای دانشگاه آزاد و ضرورت ورود این دانشگاه به حوزه نشر عمومی سخن گفت.

افتخاری با اشاره به اخذ مجوز از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی توضیح داد: «برخی از کتاب‌هایی که توسط اعضای هیئت‌علمی دانشگاه تألیف می‌شود، علاوه بر جنبه دانشگاهی، قابلیت انتشار برای مخاطبان عمومی را نیز دارد؛ یعنی جنبه عمومی کتاب‌های تألیف شده توسط استادان پررنگ است.» به گفته او، این موضوع به‌ویژه در حوزه‌های علوم انسانی، روان‌شناسی، علوم تربیتی، جامعه‌شناسی و معارف بیشتر دیده

می‌شود؛ جایی که محتوای تولیدشده قابلیت بهره‌برداری آموزشی در دانشگاه و هم‌زمان استفاده عمومی در جامعه را دارد. او تأکید کرد: «بسیاری از این کتاب‌ها تنها یک متن درسی نیستند، بلکه ظرفیت آن را دارند که به‌عنوان کتاب عمومی نیز عرضه‌شوند و مورد استقبال جامعه قرار گیرند.»

چالش دسترسی به مخاطب عمومی در نمایشگاه کتاب

مدیرکل کتابخانه‌ها، مجلات، انتشارات علمی و علم‌سنجی دانشگاه آزاد گفت: «از سوی دیگری یکی از موانع موجود، تفکیک کامل بخش دانشگاهی و عمومی در نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران است. در این فضا کتاب‌های دانشگاهی معمولاً در بخشی جداگانه عرضه می‌شوند و همین موضوع باعث می‌شود کتاب‌هایی که جنبه عمومی دارند، کمتر در معرض دید مخاطبان عمومی قرار گیرند؛ چون این کتاب‌ها در غرقه دانشگاهی عرضه می‌شوند و در فضای غرقه دانشگاهی دسترسی مخاطب عمومی به کتاب‌های با محتوای عمومی دشوار است. غرقه‌های دانشگاهی نیز مخاطبان خاص خود را دارد. دانشگاه آزاد نیاز داشت بستری داشته باشد که بتواند این دست آثار را در سطح وسیع‌تری معرفی و عرضه کند.»

افتخاری با اشاره به برخی نمونه‌ها گفت: «بعضی از کتاب‌های ما مانند دیوان محشتم یا دیوان حضرت امام و مجموعه‌های شعری که گاهی به‌صورت نفیس منتشر می‌شوند، اساساً جنبه کاملاً عمومی دارند و مختص فضای دانشگاهی نیستند که از این دست کتاب‌ها نیز زیاد داریم.»

به گفته او، وجود چنین آثاری نشان می‌داد که دانشگاه آزاد باید همانند برخی دانشگاه‌های دولتی که مجوز نشر عمومی دارند، وارد این عرصه شود.

لزوم مشارکت دانشگاه در تأمین «خوراک فرهنگی» جامعه

افتخاری با تأکید بر نقش دوگانه دانشگاه‌ آزاد گفت: «دانشگاه آزاد تنها یک دانشگاه نخبگانی نیست، این دانشگاه یک نهاد اجتماعی نیز است و بر اساس رسالت اجتماعی خود باید در تولید و انتشار محتوای مورد نیاز جامعه حضوری فعال داشته باشد. در واقع باید اثری از فضای نخبگانی در فضای دانشگاهی نیز دیده شود.»

مدیرکل کتابخانه‌ها، مجلات، انتشارات علمی و علم‌سنجی دانشگاه آزاد در بخش دیگری از گفت‌وگو با اشاره به گرایش گسترده بازار کتاب به آثار ترجمه‌ای گفت: «امروز شاهدیم حجم زیادی از کتاب‌های پرفروش از جنس ترجمه است؛ کتاب‌هایی که گاهی حتی با نیازهای فرهنگی جامعه ما هم خوانی ندارند. در چنین شرایطی، جامعه نخبگانی و دانشگاهی باید وارد میدان شود و تولید محتوایی انجام دهد که بتواند این خلأ را جبران کند و همان خوراک فرهنگی مورد نیاز دارد را تأمین کند.»

او اظهار کرد: «ورود دانشگاه آزاد به عرصه نشر عمومی می‌تواند دوگانه دانشگاه و اجتماع را بشکند و بیرون‌دهای علمی دانشگاه را با ادبیاتی تولید کنیم که عموم جامعه بتواند استفاده کند؛ بنابراین به این نتیجه رسیدیم که لازم است دانشگاه آزاد مجوز نشر عمومی را نیز اخذ کند.»

تمرکز بر تولید کتاب‌های عمومی

با استفاده از ظرفیت استادان

در ادامه، او درباره اولویت‌های فعلی نشر عمومی دانشگاه آزاد توضیح داد که اولویت اصلی، انتشار آثاری است که جنبه عمومی دارند و بتوانند نیازهای آموزشی و فرهنگی گسترده‌تری را پاسخ دهند.

او تأکید کرد: «ما در درجه اول از ظرفیت مؤلفان دانشگاهی (استادان و دانشجویان

تحصیلات تکمیلی) خود استفاده می‌کنیم. همکاری با نویسندگان غیردانشگاهی فقط در موارد محدود انجام می‌شود و عمدتاً از کسانی استفاده می‌کنیم که دارای گریه علمی و جایگاه دانشگاهی باشند. به‌عبارت دیگر، هر نویسنده‌ای با ما همکاری نمی‌کند؛ ما بر تولید محتوای معتبر و علمی تأکید داریم.»

به گفته مدیرکل کتابخانه‌ها، مجلات، انتشارات علمی و علم‌سنجی دانشگاه آزاد، یکی از مأموریت‌های مهم در حال اجرا، تولید مجموعه کتاب‌های آموزشی برای کودکانست. تولید دانشگاه آزاد است. این کتاب‌ها با نظارت معاونت علوم تربیتی و مهارتی دانشگاه تدوین شده‌اند و در حال چاپ هستند. این کتاب‌ها در حوزه‌های آموزش ریاضی، علوم و مهارت‌های پایه برای کودکان تولید می‌شوند و در قالب نشر عمومی انتشار خواهند یافت. اوافزود: «همین مدل را برای مدارس ابتدایی نیز آغاز خواهیم کرد. کتاب‌های کمک‌آموزشی با رویکرد تربیتی در حال تدوین است. برای این کار، تیمی از استادان برجسته دانشگاه آزاد در حوزه‌های روان‌شناسی، آموزش ریاضی، علوم تربیتی و حوزه‌های مرتبط استفاده می‌شود؛ استادانی که سال‌ها روی آموزش کودکان کار کرده‌اند و می‌توانند محتوایی دقیق، علمی و کاربردی تولید کنند.»

جایگاه هوش مصنوعی در برنامه‌های نشر دانشگاه

افتخاری در پاسخ به پرسشی در باره استفاده از فناوری‌های نوین به‌ویژه هوش مصنوعی در فرآیندهای نشر، تصریح کرد: «دانشگاه آزاد در حوزه تألیف کتاب فعال‌قصدی برای بهره‌گیری از هوش مصنوعی ندارد. تألیف کتاب نیازمند تدقّت، صحت‌علمی و امانت‌داری است و ما در این حوزه محتاطانه عمل می‌کنیم.»

بااین حال، او خبر داد که دانشگاه آزاد از هوش مصنوعی در ویراستاری، صفحه‌آرایی و حروف‌چینی استفاده خواهد کرد. او گفت: «تیم فناوری دانشگاه در حال توسعه هوش مصنوعی اختصاصی دانشگاه آزاد است تا در فرآیندهای فنی نشر به ما کمک کند. هنوز به طور کامل آماده نیست، چون جنگ ۱۲ روزه باعث وقفه در بسیاری از کارها شد.»

کتاب‌های دانشگاه، الکترونیکی در اختیار مخاطبان قرار می‌گیرد

افتخاری همچنین به اقدامات انجام‌شده برای توسعه فروش الکترونیکی کتاب‌ها اشاره کرد و گفت: «دانشگاه از سال گذشته فروش دیجیتال کتاب را آغاز کرده است. کار فروش دیجیتال کتاب را دنبال می‌کنیم و با چند مشترک‌کننده دیجیتال معتبر در حوزه نشر الکترونیک قرارداد منعقد کرده‌ایم و به‌زودی کتاب‌های دانشگاه آزاد به شکل ای‌بوک (E-book) در اختیار متقاضیان قرار می‌گیرد.»

افتخاری در خصوص مجموعه کتاب‌های دانشگاه آزاد گفت: «کل کتاب‌های دانشگاه آزاد حدود ۱۴ میلیون و ۹۳۰ هزار جلد است که آمار بی‌ظنریی است و در کشور هیچ مؤسسه‌و یا ارگانی این تعداد کتاب را در اختیار ندارد. در این میان کتاب‌های استان تهران بیش از ۱ میلیون و ۲۰۰ هزار جلد کتاب است که تقریباً تمامی حوزه‌های علمی شامل فنی و مهندسی، علوم انسانی، پزشکی، علوم تربیتی و... در این مجموعه پوشش داده می‌شود. بخش قابل توجهی از این منابع، کتاب‌های مرجع هستند. کتابخانه واحد علوم و تحقیقات از پر بازده‌ترین و غنی‌ترین کتابخانه‌های دانشگاه است.»

مدیرکل کتابخانه‌ها، مجلات، انتشارات علمی و علم‌سنجی دانشگاه آزاد در پایان افزود: «ما با بخش نامه‌هایی که به واحدها ابلاغ کرده‌ایم به آن‌ها این دست‌ور العمل را ابلاغ کرده‌ایم که کتاب‌های مورد نیاز استان و دانشجویان خود را تأمین کنند. هر سال پس از نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران، واحدهای دانشگاهی بر اساس توان مالی خود، کتاب‌های جدید را خریداری و مجموعه خود را به‌روز می‌کنند تا نیازهای علمی دانشجویان و استادان تأمین شود.»

مدیرکل کتابخانه‌ها، مجلات، انتشارات علمی و علم‌سنجی دانشگاه آزاد اسلامی در گفت‌وگو با «فرهیختگان» خبر داد

ورود دانشگاه آزاد به عرصه نشر عمومی

اسپین اوت‌های دانشگاهی انگلیس در سال میلادی گذشته ۳/۳۵ میلیارد پوند سرمایه جذب کردند

اعداد واقعی از اقتصاد دانش بنیان دانشگاه‌های انگلیس

دانشگاه کمبریج	University of Cambridge	۱۱۱٫۲ همت	£849m
دانشگاه کالج لندن	University College London	۷۸٫۶ همت	£600m
دانشگاه آکسفورد	University of Oxford	۷۱٫۴ همت	£545m
کالج سلطنتی لندن	Imperial College London	۳۱٫۵ همت	£164m
دانشگاه بریستول	University of Bristol	۲۰٫۶ همت	£157m
کالج پادشاهی لندن	King's College London	۱۹٫۱ همت	£146m
دانشگاه منچستر	University of Manchester	۱۷٫۶ همت	£134m
دانشگاه ادینبورگ	University of Edinburgh	۱۶٫۱ همت	£123m
دانشگاه مری کوین لندن	Queen Mary University of London	۱۱٫۹ همت	£91.0m
دانشگاه کوپن‌هاگن	University of Queensland	۹٫۸ همت	£74.9m
دانشگاه آبردین	University of Aberdeen	۷٫۱ همت	£53.9m
دانشگاه ساوت همپتون	University of Southampton	۶٫۹ همت	£52.7m
مؤسسه ملی پژوهش‌های پزشکی MRC	MRC National Institute for Medical Research	۶٫۶ همت	£50.7m

سه پیشنهاد برای ورود دانشگاه آزاد به صنعت داروسازی

مجتبی غفوری پور
مدیرکل حوزه پزشکی هیئت مؤسسن دانشگاه آزاد

صنعت داروسازی به‌عنوان یکی از پردرآمدترین و پرسودترین صنایع در دنیا محسوب شده که از ویژگی‌های اصلی آن روند افزایشی سود در میان مدت و بلندمدت و ریسک‌پذیری پایین در سرمایه‌گذاری آن است. باتوجه به نیاز اصلی و حیاتی جامعه به دریافت خدمات درمانی و تأثیر آن بر سلامت افراد در جوامع مختلف، بازار تقاضا در این حوزه همواره دارای رونق بوده و به‌ندرت دچار اختلال اقتصادی می‌شود، به‌طوری‌که حتی در زمان بحران‌های جدی و فراگیر نیز همواره بازار خود را حفظ می‌کند؛ لذا صنعت داروسازی یکی از صنایع مهم استراتژیک در دنیا محسوب می‌شود. باتوجه به افزایش تقاضا برای خرید دارو از سوی کشورها، صنعت داروسازی در یک دهه گذشته رشد قابل توجهی داشته و سرمایه‌گذاری در تأسیس و توسعه مراکز تولید دارو در سراسر جهان روندی صعودی را تجربه کرده‌است، به طوری که تا پایان سال جاری میلادی ارزش بازار جهانی آن بارشده ۵٫۷ درصدی به حدود ۱٫۲۷ تریلیون دلار خواهد رسید. ۱۰ شرکت اصلی صنعت داروسازی در ایالات متحده با ۷۰۰ میلیارد دلار در آمد بیش از نیمی از این بازار جهانی را در اختیار داشته و بنا بر پیش‌بینی‌ها تا پایان سال آینده میلادی (۲۰۲۶) قمی در حدود ۲۰۰ میلیارد دلار دیگر به این ظرفیت تولید اضافه خواهد شد که بیشتر این افزایش ظرفیت در سه کشور آمریکا، چین و آلمان خواهد بود. مشاهده روند تولیدات دارویی در شرکت‌های بزرگ دنیا نشان می‌دهد تولیدات در اکثر شرکت‌ها به سمت سوسوی افزایش تمرکز بر توسعه و تولید داروهای بیولوژیکی و به‌نوعی شخصی‌سازی داروها بر اساس مشخصات ژنتیکی و ویژگی‌های فردی بیماران جهت‌گیری شده تا از این طریق، امکان ارائه در مان‌های دقیق‌تر و کارآمدتر را مبرسر سازد، لذا باتوجه به اهمیت تحقیق و پژوهش‌های علمی در این صنعت، شرکت‌های داروسازی باآینده‌نگری سرمایه‌گذاری‌های اصلی خود را با بنگاهی ارزش افزوده‌محور و سرمایه‌گذاری در مراکز علمی و فناوری از جمله حوزه هوش مصنوعی متمرکز کرده‌اند. صنعت نوین داروسازی از ۷ دهه قبل از کشورهای غربی به کشور ایران وارد شد و در دهه‌های ۵۰ و ۶۰ با تمرکز بر استقلال دارویی و تولید داروهای ضروری در داخل کشور به سمت خودکفایی در این حوزه حرکت کرد. به مرور زمان با حمایت‌های دارویی داخل و تأسیس شرکت‌های داروسازی رشد این صنعت در کشور شتاب گرفت. هم‌اکنون، ایران یکی از بزرگ‌ترین تولیدکنندگان دارو در میان کشورهای خاور میانه

است و بسیاری از شرکت‌های تولید دارو در ایران ضمن پرورش نیازهای داخلی و صادرات به کشورهای دیگر، در زمینه داروهای بیوتکنولوژی و داروهای خاص، مانند داروهای در مان سرطان، داروهای هورمونی و داروهای بیماری‌های خودایمنی نیز به پیشرفت‌های قابل توجهی دست یافته‌است. دانشگاه آزاد اسلامی به‌عنوان یکی از بزرگ‌ترین دستاورد های انقلاب اسلامی در حوزه آموزش عالی، عهده‌دار حدود ۶۰ درصد آموزش عالی کشور در حوزه‌های مختلف علوم و بیش از ۴۰ درصد آموزش در عرصه علوم پزشکی است. باتوجه به تأسیس و سابقه دانشکده‌های داروسازی در دانشگاه آزاد اسلامی و بهره‌مندی این دانشکده‌ها از استادان و اعضای هیئت‌علمی مجرب و خبره و همچنین دانشجویان مستعد در این رشته قطعاً دانشگاه آزاد اسلامی این ظرفیت را دارد که با یک برنامه‌ریزی هلدمند، علمی و مدون به‌صورت بلندمدت در صنعت داروسازی ورود کرده و با تبدیل علم به فناوری، ضمن ایفای نقش ملی در جهت رفع مشکلات و ارتقای نوآوری و توسعه علمی با برنامه‌ریزی و سرمایه‌گذاری هلدمند در حوزه اقتصاد دانش بنیان در بحث کار آفرینی و در آقدام در سه گام اصلی میسر است:

۱ ایجاد ارتباط مستمر و سازوکار اجرایی مؤثر میان مؤسسات تحقیقاتی و دانشکده‌های علوم دارویی دانشگاه آزاد اسلامی با شرکت‌های معتبر صنعت تولید دارو در کشور با توسعه پژوهش در فناوری‌های برتر این حوزه توسط نخبگان و محققان دانشگاهی این صنعت و اقداماتی چون ایجاد مراکز تحقیقاتی مشترک، انعقاد قراردادهای پژوهشی به‌منظور مشارکت سازنده در پروژه‌های کاربردی و اساسی کشور، در این راستا تبادل نظر و هاهای انسانی (متخصصان، استادان دانشجو یان) و بهره‌مندی از تجهیزات و امکانات آزمایشگاهی و تخصصی برای پروژه‌های مشترک و همین‌طور ترغیب این شرکت‌ها به مشارکت در پایان‌نامه‌ها و راه‌اندازی استارت‌آپ‌های دانش بنیان در حوزه دارو در میان مدت و بلندمدت نتیجه بخش خواهد بود.

۲ افزایش بودجه‌های پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی به منظور تحقیق و توسعه در حوزه علوم دارویی جدید در دنیا و از سوی دیگر توجه به بحث گیاهان دارویی با تمرکز بر تولید دانش فنی، بومی در کشور.

۳ امکان‌سنجی در خصوص سرمایه‌گذاری هلدینگ اصلی اقتصادی دانشگاه آزاد اسلامی در زمینه تولید دارو و مشارکت‌های صرفاً مالی با شرکت‌های معتبر دارویی با ارائه طرح‌های توجیهی.

انا لله و انا الیه راجعون

جناب حجت الاسلام والمسلمین آقای حاج شیخ احمد مروی

تولیت محترم آستان قدس رضوی

خبر حزن‌انگیز درگذشت همشیره مکرمه و پرهیزگار حضرت عالی مایه تالم و تأسف گردید. فقدان آن بانوی مکرمه را محضر جناب عالی و خاندان معزا تسلیت عرض می‌نمایم و از پیشگاه حضرت حق جل جلاله، برای آن فقیده سعیده آمرزش و رحمت واسعه الهی و برای بازماندگان معزز، صبر، اجر و سلامتی مسئلت می‌نمایم. ان‌شاءالله خداوند متعال آن بانوی مؤمنه را با حضرت زهرا اسلام الله علیها محشور فرموده و در جنت الهی بر سر سفره برکت و رحمت خود متهم سازد.
بیژن رنجبر - رئیس دانشگاه آزاد اسلامی